

Rosetta Tharpe, rock and rollaren ama

COTTON PLANT (ARKANSAS, AEB), 1915EKO MARTXOAREN 20A. Rosetta Nubin jaio zen, gerora, lehen senarren abizena hartuta, Sister Rosetta Tharpe izenez ezaguna egingo zena. Gurasoak kotoi biltzaileak zituen, eta COGIC (Church of God in Christ) Mendekoste elizaren jarraitzaile sutsuak. Amak elizan abestu eta mandolina jotzen zuen igandetan, eta alabak amarekin bat egin zuen lau urte besterik ez zituela. Handik bi urtera ama-alabak AEB hegoaldeko elizetan emanaldi-itzulia eskaintzen hasi ziren, gospelaren bidez ebanjelari lanak eginez. Rosetta txikia haur miraria zen kantuan nahiz gitarra jotzen.

1920ko hamarkadan biak Chicagora joan ziren bizitzera. 40. kaleko COGIC elizan gospel kontzertuak eskaintzen jarraitu zuten, sermoien osagarri, eta tarteka biran irteten ziren, elizaren biltzarretan parte hartzeko. Hala, Rosetta eragin berriak xurgatzen hasi zen. Hegoaldean emandako urteetan oinarritzko gospelari blues kutsua eman zion, gitarra elektrifikatu berrian gero eta nabarmenagoa izango zena. Chicagon, aldiz, jazzaren eraginak haren ahotsa hartu zuen. Swingaren eta boogie woogiaren erritmoak ere sartu zituen koktelontzian, eta estilo berritzailea lortu zuen. Rock and roll kontzeptua definitzeko zegoen oraindik, baina Rosetta Tharpek konposatu, jo eta kantatzen zuenak rock and rollaren antz handia zuen.

19 urte zituela ezkondu zen lehenengoz eta lau urte geroago, 1938an, senarra Chicagon utzi eta, ama hartuta, New Yorkera aldatu zen. Urte hartan sartu zen lehen aldiz grabaketa estudio batean, eta emaitzak arrakasta izan zuen publiko orokorrean, baina beltzengan nagusiki, muturreko segregazioa indar betean baitzegoen orduan. Elizaren jarraitzaileen artean, ordea, ez zuen halako harrera onik izan, sortu eta interpretatzen zituen abestiek, oraindik hitz espiritualak izan arren, doinu sekularregiak zituztelako. Gainera, gospels elizatik atera bai, baina ez zuen grabaketa estudioetara eramanez soilik. New Yorken Carnegie Hall, Cotton Club eta halako gaueko lokaletan hasi zen bere estilo berezian jotzen.

BLACK CULTURE CONNECTION

Sister Rosetta Tharpe (1915-1973), XX. mendeko musikan eragin gehienik izan duen artistetako bat.

Kontserbadore eta puristenek ez zioten barkatu musika sakratua bekatu-zulo haietara eraman izana. Eredu pribatua ere espiritualtasuna kontu mundutarragoekin konbinatu zuen Rosetta Tharpek: fedeari tinko eutsi zion bizi guztian, jainkoaren hitza zabaltzeari ez zion sekula uko egin baina, hainbatetan ezkontzeaz gain, maitale ugari izan zituen, emakume nahiz gizonezko. Konbentzioak hausteko inolako arazorik ez zuen Tharpek. Gizarteak hori onartzea beste kontu bat zen.

Besteak beste, Chuck Berry, Little Richard, Johnny Cash, Jerry Lee Lewis eta Elvis Presleyk berak aitortu zuten Tharpek haien ibilbidean izandako funtsezko eragina. “Rock and rollaren amabitxia” esan izan diote, baina “errege”, “aita”, “aitzindari” tituluak *jarraitzaileek* lortu zituzten, haren biografo Gayle Wald-en hitzetan, Sister Rosetta Tharpe rock and rollaren tronuan esertzeko “beltzegia eta emakumeegia zelako”. ■

Sister Rosetta Tharperen bideo bat ikus dezakezu esteka honetan: tiki.com/337711

Arrastoak

Super Glue gerran eta bakean

OMEGATRON-CC BY SA

1942AN HARRY COOVER kimikariak Super Glue lekeda asmatu zuen nahi gabe. II. Mundu Gerran Eastman-Kodak enpresan lanean ari zen, fusilen ikusgailuak egiteko materialen bila. Metilo zianokrilatoarekin egin zuen topo, baina berehala baztertu zuen, substantzia madarikatu hura gauza guztiei itsatsita geratzen baitzen. Material berbera aurkitu zuen handik

bederatzi urtera eta, orduan bai, kola gisa erabil zitekeela pentsatu zuen, presiorik eta berotasunik ez baitzuen behar kola egonkor hark. Kodakek 1958an merkaturatu zuen lehenengoz Super Glue izenez, eta arrakasta berehalakoa izan zen. Handik urte batzuetara Super Glue gerran itzuli zen, Vietnamen zauriak ixteko erabili baitzuten, hariz josi orde. ■